

ΔΟΚΙΜΙΟ: ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΜΑΣΤΕ ΟΤΑΝ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ; (του Νίκου Τσούλια)

Το ερώτημα έχει νόημα και αξία, έχει περιεχόμενο συζήτησης, έχει αθέατες όψεις. Αλλά το ερώτημα αφορά μόνο όσους είναι βιβλιοφάγοι, μόνο όσους κατοικούν στη χώρα των βιβλίων, μόνο όσους δεν μπορούν να ζήσουν μονάχοι χωρίς βιβλίο ούτε μια

μέρα. Και για τους άλλους μπορεί το ερώτημα να έχει κάποιο νόημα, αλλά εύκολα προσεγγίζεται – και ως εκ τούτου δεν χρήζει ιδιαίτερης ανάλυσης-, γιατί δεν μεταναστεύουν σε άλλη χώρα. Έτσι κι αλλιώς αν ανήκεις στη φυλή των βιβλιοφάγων, δύσκολα μπορείς να κατανοήσεις τις άλλες φυλές, γιατί έχουν άλλη γλώσσα, άλλα ήθη και έθιμα, άλλο πολιτισμό. Τούτων δοθέντων, μπορούμε να αναλύσουμε και να αναζητήσουμε το πού βρίσκονται όσοι παθιάζουν με τον κόσμο του βιβλίου.

Από τη στιγμή που σκέπτεσαι ότι θα διαβάσεις το *άλφα βιβλίο* έχει αρχίσει το ιδιόμορφο ταξίδι σου. Δεν κάνεις προετοιμασίες, αλλά συμβαίνει κάτι άλλο. Η σκέψη σου προηγείται του επικείμενου διαβάσματος, έχει εξέλθει για να προϋπαντήσει τον ερχομό του βιβλίου, όπως συνέβαινε κάποτε στα χωριά που κάποιος από τους οικοδεσπότες έβγαινε προς την κατεύθυνση του ερχομού του φιλοξενούμενου για να τον παραλάβει, ίσως ως ένδειξη σεβασμού στο ιερό πρόσωπο του ταξιδιώτη, ίσως γιατί ο πατέρας των θεών είχε δώσει από παλιά στο λαό των Ελλήνων το χάρισμα ενός ιδιότυπου εξευγενισμού της φιλοξενίας, ίσως ...

Και είναι περίεργο που αυτή η έξοδος της σκέψης μας γίνεται υπό το φως μιας περίεργης γλυκύτητας, της προσμονής του διαβάσματος του συγκεκριμένου κάθε φορά βιβλίου και της ευδοκίμησης ενός επί τούτου στοχασμού για το πού έχει κινηθεί ο συγγραφέας, για το πού και το πώς θα συναντηθούμε με την κοίτη της γραφής, για ποιους κόσμους καινούργιους θα ανοίξει στη σκέψη μας, για ποιες στιγμές έκστασης θα βιώσει το πνεύμα μας, για τι συγκινήσεις θα γευθεί η ψυχή μας. Τελικά, υπάρχει μια παράξενη βεβαιότητα. Το διάβασμα ενός βιβλίου αρχίζει πριν το διάβασμα!

*Lübecker Waisenhaus / LÜBECK ORPHANAGE (1894) by Gotthardt
KUEHL (Artist. Dresden, Germany, 1850-1915) ... German
Impressionism*

Αλλά πώς μπορείς να προσεγγίσεις το πού θα βρεθείς με το διάβασμα, όταν αυτό είναι η πιο γόνιμη, η πιο δημιουργική αλλά και η πιο χαοτική κατάσταση του εαυτού μας; Δεν επισκέπτεσαι μια χώρα, κάτι που θα σου επέτρεπε να τακτοποιήσεις τις σκέψεις σου. Προχωράς πάντα μέσα σε ένα ρουμάνι γεγονότων, στοχασμών, ερωτημάτων, αποριών, προσδοκιών, φαντασιώσεων, τεκμηριωμένων σκέψεων, ονειροπολήσεων (...) που δεν είναι μόνο του συγγραφέα ή του βιβλίου. Όλος αυτός ο κόσμος του ρουμανιού

εμπεριέχει και τα δικά σου *ομόλογα στοιχεία*, που συμφύρονται και συνδεσμώνονται και τελικά μετασχηματιζόμενα συνήθως δεν ξέρεις αν μια απορία ή μια ονειροπόληση είναι δική σου ή του συγγραφέα ή αν είναι ένα μίγμα και των δύο ή και άλλων, των ηρώων αν πρόκειται για μυθιστόρημα, των βιβλιογραφικών παραπομπών αν πρόκειται για επιστημονικό δοκίμιο, των διαφόρων στρωμάτων του συμβολισμού αν πρόκειται για ποίημα...

Στο διάβασμα έχεις και μια δοκιμασία. Η δυσκολία να βρεις το πού ακριβώς βρίσκεσαι συνδέεται και με τους δικούς μας εκτός χώρας *διαβάσματος* περιορισμούς, περιορισμούς που άλλοτε τους παίρνεις μαζί σου και τους μεταπλάθεις ανακατεύοντας την πραγματική πραγματικότητα με τη φαντασιακή πραγματικότητά σου, χωρίς ακριβώς να κατανοείς το όλο παιχνίδι των μετασχηματισμών, γιατί όταν διαβάζεις είσαι ο *πιο παράξενος οδοιπόρος*. Κοιτάζεις έξω από το παράθυρο του *λεωφορείου του διαβάσματος* και δεν ξέρεις οι εικόνες που βλέπεις αν τις βλέπεις με τα μάτια σου ή με την ψυχή σου, δεν ξέρεις αν τις βλέπουν και άλλοι τις ίδιες εικόνες ή είναι μια δική σου επινόηση.

Δύσκολα μπορούμε να βρούμε το πού βρισκόμαστε όταν διαβάζουμε. Ναι μεν τα βιβλία έχουν τη δική τους χώρα, τη δική τους γεωγραφία, τη δική τους ιστορία, τα δικά τους κράτη, αλλά οι επικράτειές τους δεν είναι οριοθετημένες, δεν έχουν σύνορα. Υπάρχει ένα κοινό υπόστρωμα και ένα κοινό στερέωμα στον κόσμο των βιβλίων, αλλά οι εικόνες τους δεν είναι τακτοποιημένες, δεν είναι ποτέ αμιγείς. Διαβάζεις Παπαδιαμάντη και την ίδια στιγμή μπορεί να μπει στη χώρα του ο Καμύ ή ο Ντοστογιέφσκι και να νιώσεις σαν χαμένος. Λένε ότι είναι ο κόσμος του πνεύματος, το σύμπαν των μεγάλων συγγραφέων που δημιουργούν μια ενότητα – την ελευθερία της ανθρώπινης αγωνίας και αναζήτησης – και αν δεν μπορείς να εισέλθεις σ' αυτόν τον κόσμο και αισθάνεσαι ότι απλώς διαβάζεις τον άλφα ή τον βήτα συγγραφέα, δεν μπορείς να προσανατολιστείς, δεν μπορείς να πεις ούτε καν στις μύχιες και αυθαίρετες σκέψεις του εαυτού σου το πού ακριβώς βρίσκεσαι. Γι' αυτό πολλοί αναγνώστες απ' αυτό τον φόβο δεν τολμούν να μπουκν στις αράδες και στις σελίδες των βιβλίων για να μη χαθούν ή για να μην ψάξουν, δηλαδή για να μην ψάξουν τον εαυτό τους, γιατί το διάβασμα πριν σε πάει σε μακρινές χώρες σε πηγαίνει πρώτα στους δικούς σου αγεωγράφητους τόπους, στους τόπους της ψυχής σου και μετά σε ταξιδεύει σε μακρινά μέρη.

Αν δεν ψηλαφίσεις έστω αδρά τις δικές σου περιοχές, τις υπαρξιακές σου περιοχές, δεν μπορείς να δεις τίποτα, καμιά ξένη χώρα. Δεν βρίσκεσαι πουθενά, δεν έχεις ανησυχίες, δεν αναζητείς, απλώς κρατάς το βιβλίο. Αλλά αυτό δεν συνιστά διάβασμα, το διάβασμα είναι αφαίρεση του κόσμου των αισθήσεων και άγγιγμα ψυχής, της δικής σου ψυχής. Εκεί βρισκόμαστε – αν μπορούμε να βρεθούμε – όταν διαβάζουμε.

Ο Νίκος Τσούλιας είναι καθηγητής σε Λύκειο. Έχει εκλεγεί πρόεδρος της ΟΛΜΕ τέσσερις φορές (1996 – 2003). Διδακτορικό στην Ειδική Αγωγή. Δύο βιβλία: “Σε πρώτο πρόσωπο” και «Παιδείας εγκώμιον». Συνεργάστηκε με: «ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ» (1980 – 1986), «ΕΞΟΡΜΗΣΗ» (1988 – 1996) και “ΤΟ ΑΡΘΡΟ” (2010- σήμερα) καθώς και με αρκετά περιοδικά.

(<https://anthologio.wordpress.com>)

Πηγή: fractalart.gr